

TÜRKİYE’DE COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİ: OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

DISTANCE EDUCATION IN TURKEY DURING THE COVID-19 PANDEMIC: AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL EDUCATION

Kevser TOZDUMAN YARALI¹ H. Kübra ÖZKAN KUNDURACI²

Başvuru Tarihi: 07.08.2021 Yayına Kabul Tarihi: 27.01.2022 DOI: 10.21764/mauefed.980208

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmada, Türkiye’de Covid-19 pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin okul öncesi öğretmenlerinin ve çocuklarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde yer verdikleri etkinlik türleri, yaptıkları ön hazırlıklar, canlı ders sürecini etkileyen etmenler ve bu etmenler ile başa çıkmak için kullandıkları stratejilerin belirlenmesi ile çocukların bu süreci nasıl algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma modelinde durum deseni olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde ölçüt örnekleme yolu kullanılarak belirlenen 36 okul öncesi öğretmeni ve 14 okul öncesi dönem çocuğu oluşturmuştur. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları ile çevrim içi görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin canlı ders öncesi; etkinliğin uygulanması, aileyi bilgilendirme ve dijital hazırlıklarla ilgili ön hazırlıklar yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik görüşlerini en fazla oranda, çocukların dikkat dağınıklığı, söz sırası beklememeleri, ailenin ilgisizliği ve derse müdahalesi, bağlantı/internet sorunları olarak belirttikleri görülmüştür. Çocukların ise uzaktan eğitim sürecini sıkıcı buldukları ve oyun etkinliklerine daha çok yer verilmesini istedikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: okul öncesi eğitim, uzaktan eğitim, Covid-19, canlı ders

Abstract: The present study aimed to evaluate the distance education process carried out in Turkey during the COVID-19 pandemic according to preschool teachers' and children's views. Accordingly, the present study determined the types of activities preschool teachers perform in their synchronous online lessons during the distance education process, their preparation for synchronous online lessons, the factors that affect synchronous online lesson processes and the strategies preschool teachers use to cope with these factors, and how children perceive this process. The present study was designed as a case study, a qualitative research model. The present study's participants comprised 36 preschool teachers and 14 preschool children who were selected using criterion sampling, a purposeful sampling technique. The study data were collected through online interviews using a semi-structured interview form developed by the researchers of the present study. Content analysis was made for the analysis of the data obtained. The results revealed that before synchronous online lessons, the preschool teachers make preparations regarding implementing the activity, informing the parents and digital environment. Furthermore, the preschool teachers most frequently stated children's distractions, inability to wait their turn to speak, parents' indifference or involvement in lessons, and connection/the internet problems among the factors that negatively affect synchronous online lesson processes. Comparatively, the participating children found the distance education process boring and they want more play activities.

Keywords: preschool education, distance education, Covid-19, synchronous online lessons

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, kyarali@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7765-0461

² Dr. Araş. Gör. Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, hursidekubra@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1682-8908

Giriş

Dünyadaki bütün ülkelerin pek çok alanda değişim ve dönüşüme gitmesine neden olan Covid-19 Pandemi süreci Türkiye’de de yaşamın pek çok alanında değişiklikler yaşanmasına sebep olmuştur (Kuset, Özgem, Şaşmacıoğlu ve Güldal, 2021). Pandemi sürecinden eğitim sistemi de olumsuz şekilde etkilenmiş ve önemli kararlar alınarak farklı uygulamalara geçilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları da bu kararlardan etkilenmiş ve alınan önlemler doğrultusunda aralıklı sürelerle kapatılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı 16 Mart 2020 tarihinde yüz yüze eğitime ara vererek Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yoluyla öğrencilerin evlerinden eğitim öğretim sürecine uzaktan eğitimle devam edeceklerini belirtmiştir (MEB, 2020a). Hızla uygulamaya konulan uzaktan eğitim, pandemi sürecinin uzamasıyla birlikte tüm eğitim kurumlarının temel öğretim yöntemi haline gelmiştir (Yamamoto ve Altun, 2020). EBA üzerinden tüm sınıf seviyelerine eğitim vermeye başlanmış fakat karşılaşılan sorunlar sebebiyle farklı çevrim içi uygulamalara gereksinim duyulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından EBA canlı ders uygulamasının kullanıma açılmasına kadar Teams, Hangouts, Zoom, Skype, Meet ve benzeri platformların ücretsiz olanlarıyla sanal sınıf uygulamalarının kullanımına izin verilmiştir (MEB, 2020b). Öğretim kademelerinin birçoğunda çeşitli güçlüklerle karşılaşılan uzaktan eğitim sürecinde (Demir ve Kale, 2020; Erzen ve Ceylan, 2020; Miltiadou ve Yu, 2000), okul öncesi öğretmenleri de ciddi sıkıntılarla yüz yüze gelmiştir. Bu süreçte, okul öncesi öğretmenleri EBA üzerinden günlük eğitim akış planlarıyla paralel bir şekilde öğrencileri ile etkinlik paylaşımı yapmış ve kendi inisiyatiflerinde çeşitli dijital ortamlar üzerinden çevrim içi dersler gerçekleştirerek öğrencileriyle iletişimlerini koparmamaya çalışmışlardır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılında da Covid-19 vaka sayılarının artmasıyla birlikte okul öncesi eğitim kurumları aralıklı sürelerle yüz yüze eğitime ara vermiş ve yeniden uzaktan eğitim sürecine devam edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Okul Öncesinde Uzaktan Eğitim” sürecine ilişkin okul öncesi eğitim kurumlarına gönderilen yazıda, okul öncesi günlük eğitim akışlarında bir etkinliğin 20 dakikayı geçmeyecek şekilde uzaktan eğitim şeklinde yapılmasına, günlük eğitim akışlarının en uygun iletişim araçları (EBA, telefon, iletişim grupları, e-posta veya mektup) yoluyla ailelere ulaştırılmasına ve etkinliklerin nasıl yapılması gerektiği konusunda ailelere rehberlik edilmesi gibi hususlara dikkat edilmesinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır (MEB, 2020b). Böylelikle uzaktan eğitim süreci hem okul öncesi öğretmenlerinin hem de çocukların hayatına hızlı ve kesintili bir şekilde girmiştir. Bu süreçte okul öncesi öğretmenleri çocuklarla birlikte canlı ders düzenleme, Eğitim Bilişim Ağını (EBA) kullanma gibi çevrim içi öğrenme uygulamalarını kullanarak eğitime devam etmeye çalışmışlardır.

Çevrim içi öğrenme, internet üzerinden gerçekleşen bir eğitim sürecidir ve çeşitli nedenlerle eğitime erişim sağlayamayan öğrencilere öğrenme deneyimleri sağlamak için gerçekleştirilen bir uzaktan eğitim şeklidir (Moore vd., 2011; Singh ve Thurman 2019). Hem avantajları hem de çeşitli sınırlılıkları bulunan çevrim içi öğrenmenin etkililiği öğretmenlerin bilgisayar kullanma konusundaki teknolojik yeterliliklerine, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine bağlı olarak değişmektedir (Fedynich 2014). Örneğin; öğrenmek için daha fazla etkileşime ve uygulamalı etkinliklere ihtiyaç duyan erken çocukluk dönemindeki çocuklara çevrim içi öğrenme ortamı her

zaman uygun ve yeterli olmayabilir. Ayrıca bu dönemdeki çocuklar çevrim içi öğrenme uygulamalarını kullanırken yanlarında bir yetişkinin gözetimi ve katılımına gereksinim duyarlar. Canlı derslere katılım gösteren çocukların sayısı da çevrim içi öğrenmenin etkililiğini belirler. Çünkü canlı derslerde konuşurken sadece bir kişinin sesine yönelinir, öğretmen görsel materyalleri çocuklara göstermek için ekran paylaşımı yaparken sadece sınırlı sayıda çocuğu görebilir. Ayrıca çocuklar çevrim içi özellikleri tek başına kontrol edemezler ve tüm bu nedenlerden dolayı öğretmenlerin büyük grup çalışmalarını yürütmeleri zorlaşabilir (Kim, 2020; Youn vd., 2012). Bu nedenle, çevrim içi öğretimin az sayıda çocukla gerçekleştirilmesi her çocukla etkileşim kurma ve etkili öğrenme fırsatı sunma açısından daha yararlıdır. Kim (2020) çalışmasında, çevrim içi öğretimin okul öncesi dönemdeki çocukların sayısı dört olduğunda daha etkili olduğunu, ancak öğretmenin süreci iyi bir şekilde yönetebildiği sürece 6-8 çocuk sayısının da ideal olabileceğini belirtmiştir. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin çevrim içi dersleri gerçekleştirirken çocuk sayısını, çocukların bireysel gereksinimlerini, gelişim düzeylerini, kişiliklerini ve ilgi alanlarını göz önünde bulundurmaları gereklidir. Bu bağlamda, pandemi sürecinde okul öncesi eğitimde uzaktan eğitim sürecinin nasıl yürütülmekte olduğu, çevrim içi yapılan canlı derslerde hangi etkinliklerin gerçekleştirildiği, ne gibi olumlu ve olumsuz durumlarla karşılaşıldığı ve yaşanan sorunların nasıl çözümlendiğine yönelik durumların/bilgilerin belirlenmesi önemlidir.

Bu araştırmanın kuramsal dayanağı Bronfenbrenner'in Ekolojik Yaklaşımı temel alınarak oluşturulmuştur. Bronfenbrenner'in ekolojik yaklaşım teorisi, bireyin gelişimi üzerinde etkiye sahip sistemlerin herhangi bir bileşeninde meydana gelen değişimin diğer bileşenlerden bağımsız düşünülmemeyeceğini ileri sürer (Santrock, 2014). Nitekim Covid-19 Pandemi süreci çocuğun gelişimi üzerinde en büyük etkiye sahip olan aile, öğretmen ve arkadaş ilişkilerini de etkilemiştir. Bu bağlamda teoriyle paralel bir şekilde makro sistemden mikro sisteme kadar çocuğu etkileyen tüm katmanlarda çeşitli önlemlerin alınması ve çocukların bu pandemi sürecini en az zararlarla geçirmeleri önemli görülmektedir. Alan yazında, farklı eğitim kademeleri ve alanlarda gerçekleşen uzaktan eğitime ilişkin öğretmenlerin değerlendirmelerine yönelik çalışmalar bulunurken (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Bayburtlu, 2020; Demir ve Kale, 2020; Erzen ve Ceylan, 2020) okul öncesi öğretmenlerinin ve çocuklarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin birlikte yer aldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca öğretim kademelerinin birçoğunda yüz yüze eğitime geçmek zaman alabilir ve uzaktan eğitim süreci örgün eğitimin bir parçası olarak hayatımızda yer alabilir. Bu doğrultuda, okul öncesi öğretmenleri ve çocuklarının uzaktan eğitim süreci ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, çevrim içi canlı derslerde yaşanan sorunların etkili bir şekilde tespit edilmesi, çözümüne yönelik önlemlerin hızla alınması ve bu doğrultuda etkili eğitim programlarının geliştirilmesi önemlidir. Yapılan bu çalışmada, Covid-19 pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin okul öncesi öğretmenlerinin ve çocuklarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde yer verdikleri etkinlik türleri, yaptıkları ön hazırlıklar, canlı ders sürecini etkileyen etkenler ve bu etkenler ile başa çıkmak için kullandıkları stratejiler ve çocukların canlı derslere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde yer verdikleri etkinlik türleri nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslere yönelik yaptıkları ön hazırlıklar nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı ders sürecini etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenler ile başa çıkmak için kullandıkları stratejiler nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslerde yapmayı planladığı değişiklikler nelerdir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının canlı derslerde yaptıkları etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının canlı derslerin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel modelde durum deseni şeklinde tasarlanmıştır. Nitel modeldeki araştırmalar, veri toplama yöntemi olarak gözlem, doküman analizi ve görüşme gibi teknikler kullanılır. Bu çalışmalarda algılar ve olaylar doğal süreç gözlemlenerek kapsayıcı bir şekilde sunulur. Durum çalışmalarında belirlenen bir duruma yönelik sonuçlara ulaşmak amaçlanır (Büyüköztürk vd., 2017; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ve Ankara’da MEB’e bağlı okullarda görev yapan, 48-72 aylık çocuklara eğitim veren okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi kurumuna devam eden çocuklar oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunun seçilmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2017). Öğretmenlerin araştırmaya katılmasında ölçüt olarak; MEB’e bağlı bir kurumda okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmaları, 48-72 aylık çocuklarla birlikte uzaktan eğitim sürecinde canlı dersler gerçekleştirmiş olmaları belirlenirken çocukların araştırmaya katılan öğretmenlerin canlı derslerine katılan öğrencileri olmaları belirlenmiştir. Bu bağlamda, çalışma grubuna belirlenen bu ölçütleri karşılayan 36 okul öncesi öğretmeni ve 14 okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 14 çocuk dâhil edilmiştir. Tablo 1’de, çalışma grubuna ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 1

Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Özellikler		f	%
Öğretmenlerin çalışma yılı	0-5	6	16,7
	6-10	4	11,1
	11-15	15	41,7
	16 ve üzeri	11	30,5
Öğrenim durumu	Lisans	34	94,4
	Yüksek Lisans	2	5,6
Sınıfa kayıtlı çocuk sayısı	10 ve altı	11	30,6
	11-15	15	41,6
	16 ve üzeri	10	27,8
Uzaktan eğitime katılan çocuk sayısı	10 ve altı	22	61,1
	11-15	9	25
	16 ve üzeri	5	13,9
Uzaktan eğitimde canlı ders süresi (gün)	2 gün	2	5,5
	3 gün	28	77,8
	4 gün	2	5,5
	5 gün	4	11,2
Uzaktan eğitimde canlı ders süresi (dakika)	20'şer dakika	13	36,2
	30'şar dakika	6	16,7
	40'ar dakika	12	33,3
	60'şar dakika	5	13,8
Çocukların cinsiyeti	Kız	6	42,8
	Erkek	8	57,2
Çocukların yaşı	60-66 aylık	4	28,6
	67-72 aylık	10	71,4

Tablo 1'e göre öğretmenlerin %30,6'sının (f=11) 10 ve altı çocuk, %41,6'sının (f=15) 11-15 arası çocuk, %27,8'sinin (f=10) 16 ve üzeri çocuk sınıflarına kayıtlı olduğu belirlenirken, uzaktan eğitime katılan çocukların sayısının %61,1'nin (f=22) 10 ve altı, %25'inin (f=9) 11-15, %13,9'unun (f=5) ise 16 ve üzeriden oluştuğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin %77,8'nin (f=28) uzaktan eğitimde gerçekleştirdikleri canlı derslerini büyük bir oranla haftada 3'er gün olarak verdikleri ve öğretmenlerin %36,2'sinin (f=13) 20'şer dakika, %16,7'sinin (f=6) 30'ar dakika, %33,3'nün (f=12) 40'ar dakika, %13,8'nin (f=5) 60'ar dakika dersler şeklinde düzenledikleri belirlenmiştir. Çocukların %57,2'nin (f=8) erkek olduğu %42,8'nin (f=6) ise kız olduğu belirlenirken, çocukların %28,6'sının (f=4) 60-66 aylık olduğu %71,4'ünün (f=10) 67-72 aylık olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmadaki veriler "Covid-19 pandemi döneminde gerçekleştirilen okul öncesi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşme formu" kullanılarak toplanmıştır (Ek 1.). Öğretmen ve çocuklarla yapılan

görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ile katılımcıların algıladıklarını kendi düşünceleriyle anlatması istenir ve genellikle açık uçlu sorular kullanılır (Merriam, 2015). Yapılan araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşmenin amacı, Covid-19 pandemi döneminde gerçekleştirilen okul öncesi uzaktan eğitim sürecinde yapılan uygulamalarda öğretmen ve çocukların düşüncelerini belirlemektir. Bu amaçtan yola çıkarak araştırmacılar tarafından hazırlanan form, konu ile ilgili uzmanlığa sahip üç öğretim elemanının görüşlerine sunulmuş, formun kapsam ve görünüş geçerliğine bakılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan form kullanılarak iki öğretmen ve iki çocuk ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Gelen geri bildirimler doğrultusunda hem öğretmen hem de çocuklar için hazırlanan forma son hali verilmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan öğretmen görüşme formunda dokuz, çocuk formunda ise altı soru yer almıştır.

Verilerin Toplanması

Covid-19 Pandemi nedeniyle okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler çevrim içi gerçekleştirilmiştir. Elektronik mülakatlar yoluyla internetten elde edilen yanıtların kullanılması için ilk olarak katılımcılara aydınlatılmış onam formu doldurtularak izin alınmış ve görüşme formunun bulunduğu link katılımcıların kişisel mail adreslerine gönderilmiştir (Creswell, 2014). Öğretmenler formdaki soruları doldurduktan sonra araştırmacının mail adresine göndermişlerdir. Çocukların görüşme formu ise ebeveynlerinin mail adreslerine gönderilmiş ve çalışma hakkında ön bilgi verilmiştir. Araştırmacı çocuklarla belirlenen saatte çevrim içi görüşmeler gerçekleştirmiş ve görüşmeler yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Çocuklarla yapılan görüşmeler ebeveynlerden alınan izin ve çocukların rızası ile sadece araştırmacı tarafından verilerin analizinde kullanılmak üzere kayıt edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen ve çocuklarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde gerçekleştirilmesinde; verilerin dökümü, analiz öncesi hazırlıklar ve daha sonra tümevarım yoluyla verilerin analiz edilmesi işlemleri izlenmiştir (Creswell, 2014; Merriam, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada öncelikle görüşme kayıtları araştırmacılar tarafından herhangi bir düzeltme yapılmaksızın Microsoft Word programına aktarılmış ve formlar numaralandırılmıştır. Verilerin analizinde öğretmenler A1, A2, A3... şeklinde, çocuklar ise C1, C2, C3... şeklinde kodlanmıştır. Görüşmelerin yazıya dökümü gerçekleştirildikten sonra tüm veriler okunarak araştırma konusuyla ilgili literatürden yararlanarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuş ve kodların anlamsal ilişkilerine bakılarak ilgili kategoriler ortaya konmuştur. Kategoriler ve kodlar çıkarılırken tanımlayıcı olmaya ve elde edilen bulguları ilk elden okuyucuya sunmaya önem verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Analiz sürecindeki sistematikliği sağlamak için; “okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri” ve “okul öncesi dönem çocuklarının uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri” olmak üzere iki alt başlık kullanılmıştır. Bilimsel araştırmalarda en çok dikkat çeken noktalardan biri inandırıcılıktır ve inandırıcılığının artırılması

için geçerlilik ve güvenilirlik kavramları kullanılmaktadır. Nitel araştırmaların geçerlilik ve güvenilirliğini tespit etmede dört tür üçgenlemeden yararlanır; yöntem üçgenlemesi, kaynakların üçgenlemesi, analizi üçgenlemesi ve kuram/bakış açısı üçgenlemesidir (Merriam, 2015; Patton, 2014). Araştırmada pandemi sürecindeki uzaktan eğitimi değerlendirmek için hem okul öncesi öğretmenlerinin hem de okul öncesi dönem çocuklarının görüşlerine başvurulmuştur. Bu çalışmada elde edilen verilerin bir kısmı farklı bir uzman tarafından analiz edilerek çoklu analizi üçgenlemesi stratejisi uygulanmıştır. Görüşme metinleri arasından rastgele seçilen altı görüşme metni bağımsız iki kodlayıcı tarafından ayrı olarak incelenmiş ve belirlenmiş olan kategorilere göre yeniden analiz edilmiştir. Görüşme metnindeki görüş ayrılığı ve görüş birliği frekansları belirlenerek, araştırmacılar arasındaki güvenilirlik düzeyi hesaplanmıştır. Değerlendirme sonuçlarında Miles ve Huberman'ın güvenilirlik formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılmıştır (Miles & Huberman, 2014). Buna göre güvenilirlik oranı %96 olarak belirlenmiştir. Ayrıca çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla okul öncesi öğretmenlerin ve çocukların görüşlerini ortaya çıkaran alıntılara bulgular kısmında yer verilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma Covid-19 Pandemisi ile ilgili olduğu için öncelikle T.C. Sağlık Bakanlığı Bilimsel Araştırma Platformuna çalışma ile ilgili araştırma bildirim başvurusu yapılmıştır. Araştırma yapma izni başvurusu T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından uygun olarak değerlendirilmiş olup (2021-02-11T23_32_48) etik kurul iznine başvuru aşamasına geçilmiştir. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvuru yapılmış ve E-92340882-050.04.04-24093 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır. Yapılan bu araştırmada okul öncesi öğretmenler ve çocuklarla görüşmelerin yapılmasında katılımcıların gönüllülüğü temel alınmıştır. Katılımcılara çalışma ile ilgili bilgi verilerek izinleri alınmış ve görüşme formunun giriş sayfasında “aydınlatılmış onam formu” sayfasına yer verilmiştir. Katılımcılara uygulama sürecinde elde edilen verilerin başka amaçlarla hiçbir yerde kullanılmayacağı ve sürecin gönüllük esasına göre ilerleyeceği belirtilmiştir. Çalışmada veriler analiz edilirken ve bulgulara yer verilirken öğretmenler ile çocukların kimliklerini gizlemek amacıyla kodlar kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde okul öncesi öğretmenleri ve çocukları ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

Tablo 2’de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslerde gerçekleştirdikleri etkinlik türlerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirdikleri Canlı Derslerde Yer Verdikleri Etkinlik Türleri

	Kategoriler	Kodlar	f
Etkinlikler	Türkçe Etkinliği	Türkçe-dil çalışmaları (tekerleme, şiir, parmak oyunu, bilmece vb.) (A1, A5, A9, A12, A14, A16, A17, A18, A20, A22, A24, A27, A28, A31, A32,A33, A34, A35)	18
		Hikâye okuma (A3, A4, A6, A8, A19, A21, A23, A29, A30)	9
		Sohbet (A7, A24)	2
		<i>Toplam</i>	<i>29</i>
	Oyun Etkinliği	Oyun ve hareket çalışmaları (A1, A3, A4, A5, A7, A8, A9, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A22, A23, A24, A26, A28, A30, A31, A32, A34, A36)	25
	Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği	Elele okul öncesi eğitimi yardımcı etkinlik kitabı çalışmaları (A1, A2, A6, A7, A10, A19, A21, A33)	8
		Okuma-yazma çalışmaları (A6, A12, A13, A15, A16, A17, A27, A32)	8
		Çizgi çalışmaları (A2, A4, A5, A34)	4
		<i>Toplam</i>	<i>20</i>
	Fen Etkinliği	Deney çalışmaları (A3, A6, A11, A14, A19, A20, A21, A23, A25, A27, A29, A30, A31, A34, A36)	15
		Doğa çalışmaları (A9, A28, A32)	3
		<i>Toplam</i>	<i>18</i>
	Sanat Etkinliği	Sanat çalışmaları (kesme-yapıştırma, resim çizme vb.) (A4, A5, A8, A9, A14, A15, A16, A18, A21, A23, A27, A29, A30, A31, A32, A34, A36)	17
	Müzik Etkinliği	Müzik çalışmaları (ritim tutma, dinleme, nefes ses çalışmaları, şarkı söyleme vb.) (A5, A9, A14, A17, A18, A19, A20, A25, A26, A28, A31, A36)	12
	Matematik Etkinliği	Matematik çalışmaları (örüntü, sayma, sayı toplama-çıkarma, şekil vb.) (A2, A5, A9, A11, A15, A16, A20, A25, A31, A34)	10
Drama Etkinliği	Drama çalışmaları (A11, A14, A30)	3	

Tablo 2’de görüldüğü üzere okul öncesi öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde en fazla sırasıyla Türkçe etkinliği (f=29), Oyun etkinliği (f=25), Okuma yazmaya hazırlık etkinliği (f=20), Fen etkinliği (f=18), Sanat Etkinliği (f=17), Müzik Etkinliği (f=12), Matematik etkinliği (10) ve Drama etkinliği (f=3)’ne yer verdikleri belirlenmiştir. Bu bulguya göre, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde etkinlik türlerinden en çok “Türkçe etkinliği” ve “Oyun etkinliğine” yer verdikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı ders öncesi yaptıkları hazırlıklara ilişkin bulgulara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirdikleri Canlı Dersler İçin Yaptıkları Ön Hazırlıklar

Kategoriler	Kodlar	f
Etkinlik ile ilgili hazırlıklar	Uygulanacak etkinlik ile ilgili materyal hazırlama (A4, A5, A9, A12, A14, A15, A17, A20, A21, A23, A24, A25, A27, A28, A29, A31, A35, A36)	18
	Etkinliğin ön denemesini yapma (A2, A3, A6, A10, A21, A27, A28, A35)	8
	Zümrelerle birlikte etkinlik planı hazırlama (A16, A17, A22, A33, A34)	5
	Toplam	31
Aileyi bilgilendirmeye yönelik hazırlıklar	Ailenin etkinlik ile ilgili materyal hazırlamasını isteme (A1, A5, A6, A7, A8, A11, A12, A13, A18, A19, A22, A24, A26, A27, A29, A30)	16
	Aile ile günlük eğitim akışını paylaşma (A1, A6, A12, A13)	4
	Çalışma sayfalarını aileye ulaştırma (A16, A33, A34)	3
	Toplam	23
Dijital hazırlıklar	Eğitici video, slayt hazırlama (A1, A4, A8, A11, A12, A15, A16, A19)	8
	EBA’ya video yükleme (A15, A16, A18)	3
	Uzaktan toplantı sistemini (zoom, Google meet vb.) hazırlama (A4, A18)	2
	Toplam	13

Öğretmenlerin canlı derslere yönelik yaptıkları ön hazırlıklar, “Etkinlik ile ilgili hazırlıklar” (f=31), “Aileyi bilgilendirmeye yönelik hazırlıklar” (f=23) ve “Dijital hazırlıklar” (f=13) olmak üzere üç farklı kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin en çok görüş belirttiği “Etkinlik ile ilgili hazırlıklar” kategorisinin; “uygulanacak etkinlik ile ilgili materyal hazırlama” (f=18), “etkinliğin ön denemesini yapma” (f=8) ve “zümrelerle birlikte etkinlik planı hazırlama” (f=5) kodlarından oluştuğu, “Aileyi bilgilendirmeye yönelik hazırlıklar” kategorisinin ise “ailenin etkinlik ile ilgili materyal hazırlamasını isteme” (f=16), “aile ile günlük eğitim akışını paylaşma” (f=4), “çalışma sayfalarını aileye ulaştırma” (f=3) kodlarından oluştuğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerle ilgili hazırlıklar için “Dijital hazırlıklar” kategorisinde daha az görüş belirtmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Aşağıda her bir kategoriye yönelik öğretmenlerin görüşlerinden örneğe yer verilmiştir:

“Etkinlik ile ilgili hazırlıklar” kategorisinde; “*Örneğin ritim çalışması yapmayı düşündüğüm bir gün için önceden tahta kaşıkla kendim şarkıyı çalışıp çocuklarım için uyarlamam gereken yerleri hallederek derse başlıyorum. Matematik yaptıracaksam pano hazırlığı, Türkçe dil de kukla için sahne, deneyler için kullanacağım malzemeleri hazırlama, sanat için makas, uhu vs. hazırlama.*” (A2)

“Aileyi bilgilendirmeye yönelik hazırlıklar” kategorisinde; “Öncelikle canlı ders esnasında kullanacağım malzemeleri velilere mesaj göndererek hazır etmelerini istiyorum. Örneğin; kış mevsimi için giyinme oyunu oynayacaksak atkı, bere vb. yanlarında olmasını istiyorum.” (A22)

“Dijital hazırlıklar” kategorisinde; “Evet, bilgisayarımı 10 dakika önce açıyorum. ID ve şifreleri velilere yarım saat önce yolluyorum, dersle ilgili bilgi veriyorum.” (A4)

Tablo 4’te öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirdikleri Canlı Ders Sürecini Olumsuz Etkileyen Etmenlere İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Çocuk ile ilgili etmenler	Dikkat dağınıklığı (A1, A3, A4, A7, A10, A12, A13, A16, A17, A20, A21, A23, A24, A28, A32, A33, A35)	17
	Söz sırası beklememe (A1, A12, A15, A16, A23, A25, A27, A20, A23, A31, A33)	11
	Derse katılmaya ilgisiz olma (A11, A14, A20, A21, A22, A24, A25, A26, A29, A36)	10
	Sürekli konuşmak isteme (A4, A5, A8, A22, A23, A24, A25, A33, A36)	9
	Sıkılıp ekrandan ayrılmak isteme (A2, A8, A17, A22, A26, A30, A36)	7
	Mikrofon sesi açıp/kapama (A7, A12, A13, A22, A29)	5
	Hareketli olma (A6, A7)	2
	<i>Toplam</i>	61
Aile ile ilgili etmenler	Ailenin ilgisizliği (A2, A3, A4, A5, A14, A16, A22, A27, A35)	9
	Ebeveyn müdahalesi (A13, A17, A22, A24, A28, A33, A35)	7
	Ortam gürültüsü (TV, kapı, telefon vb. sesler) (A11, A16, A22, A23, A26, A33, A35)	7
	Diğer kardeşlerin dersi bölmesi (A7, A12, A13, A16, A22, A26)	6
	Ailenin evde müsait olmaması (A3, A22, A27)	3
	Ailenin teknoloji kullanımı eksikliği (A16, A19, A26)	3
	Ailenin materyal hazırlamaması (A2, A16)	2
	<i>Toplam</i>	37
Teknoloji ile ilgili etmenler	Bağlantı/ internet sorunları (A1, A3, A8, A9, A10, A13, A15, A16, A18, A19, A20, A22, A23, A26, A27, A28, A29, A30, A35, A36)	20
	Bilgisayar ve telefon kaynaklı sorunlar (A12, A16, A22, A27, A28, A30)	6
	Uzaktan toplantı sistemi sorunları (A9, A10, A29, A32, A35)	

	5
<i>Toplam</i>	31

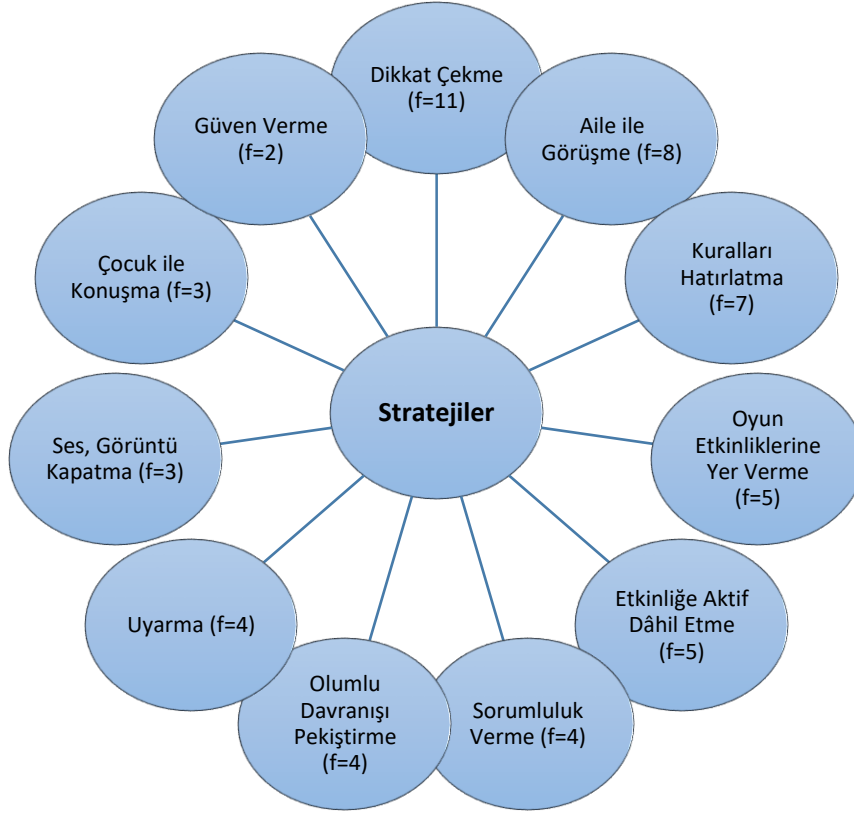
Öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri, “Çocuk ile ilgili etmenler” (f=61), “Aile ile ilgili etmenler” (f=37) ve “Teknoloji ile ilgili etmenler” (f=31) olmak üzere üç farklı kategoride toplanmıştır. “Çocuk ile ilgili etmenler” kategorisinde en fazla oranla “dikkat dağınıklığı” (f=17), “söz sırası beklememe” (f=11), “derse katılmaya ilgisiz olma” (f=10) ve “sürekli konuşmak isteme” (f=9) etkenleri yer almaktadır. “Aile ile ilgili etmenler” kategorisinde ise en fazla oranla “ailenin ilgisizliği” (f=9), “ebeveyn müdahalesi” (f=7) ve “ortam gürültüsü” (f=7) etkenleri yer alırken, “Teknoloji ile ilgili etmenler” kategorisinde en fazla oranla “bağlantı/ internet sorunları” (f=20) etmeni yer almaktadır. Aşağıda her bir kategoriye yönelik öğretmenlerin görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir:

Çocuk ile ilgili etmenler kategorisinde; *“Dikkat süreleri kısa olduğu için sürekli hareket halinde olunması, sürekli ses açıp çalışmayı bölmeleri.” (A7) “Sorulan sorulara cevap vermek konusunda sabırsızlık yaşamaları ve sıralarını beklemekte zorluk yaşamaları.” (A33)*

Aile ile ilgili etmenler kategorisinde; *“Uzaktan eğitim sürecinde en çok velilere ulaşmakta zorlandım gözlemlerime göre öğrencilerim büyük bir ilgi ve heyecanla tüm ders ve etkinliklerime katılım sağladılar. Öğrencilerim küçük yaş oldukları için canlı derslere tek başlarına katılım sağlayamıyorlar gönderdiğim etkinlikleri tek başlarına yapamıyorlar bir şekilde velilerine bağımlı oldukları için ders ve etkinliklere velilerin iş durumları ya da özel durumlarına göre katılım sağlamak zorunda kalıyorlardı. Derslere ve etkinliklere katılım tamamen çocuğun elinde olan bir şey olsaydı %100 katılım sağlardı.” (A3)*

Teknoloji ile ilgili etmenler kategorisinde; *“Genelde teknolojik aksaklıklar oluyordu. İnternetimiz kesildiği için dersten çıkarılabiliyorduk. Ya ses kesintileri ve ekran donmaları yaşanabiliyordu. Bu yüzden ders sırasında internetin daha iyi olduğu alanlara taşınmak zorunda kalabiliyorduk.” (A30)*

Öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenler ile başa çıkmak için kullandıkları stratejilere ilişkin frekans değerlerine Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1. Öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik kullandıkları stratejiler.

Şekil 1'e göre, öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etkenlere yönelik kullandıkları stratejilerin; "dikkat çekme" (f=11), "aile ile görüşme" (f=8), "kuralları hatırlatma" (f=7), "etkinliğe aktif dâhil etme" (f=5), "oyun etkinliklerine yer verme" (f=5), "olumlu davranış pekiştirme" (f=4), "uyarma" (f=4), "sorumluluk verme" (f=4), "çocuk ile konuşma" (f=3), "ses ve görüntü kapatma" (f=3) ve "güven verme" (f=2) kodlarında toplandığı görülmektedir. Bu bulgu doğrultusunda, öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik kullandıkları stratejilerin sırasıyla en fazla "dikkat çekme", "aile ile görüşme" ve "kuralları hatırlatma" olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenler için kullandıkları stratejilere yönelik görüşlerden alıntılara yer verilmiştir:

Sorumluluk verme kategorisinde; "Mikrofon kontrolünü ailelere değil de çocuklara verdim. Kendi sorumluluklarını alarak disiplin oluşturmanın daha etkili olduğunu gördüm." (A1)

Aile ile görüşme kategorisinde; "Çocukta tekrarlayan davranışlar varsa aile ile iletişime geçtim uzaktan kontrolü sağlamalarını rica ettim. Anlık gelişen durumlarda şarkı, tekerleme vb. ile dikkatlerini çekip tekrar odaklanmalarını sağladık." (A7)

Dikkat çekme kategorisinde; “*Dikkatlerini çekmek için bir uyarı kullanıyorum, ses tonumu değiştiriyorum. Mesela daha kısık tonda veya çocuk gibi.*” (A8) “*İstenmeyen davranışla karşılaştığım zaman o çocuğun dikkatini farklı yöne çekmeye çalıştım. Çocuğa sorumluluk vererek istenmeyen davranışın sönmesini sağlıyorum.*” (A17)

Ses, görüntü kapatma kategorisinde; “*Nasılsın? Neler Yaptın? gibi sorular sorarak eşit konuşma süresi vermeye çalıştım. Çok mecbur kaldığımda sürekli konuşan öğrencimin sesini kapattım.*” (A24)

Kuralları hatırlatma kategorisinde; “*Sınıfça oluşturduğumuz bazı kurallarımız var, istenmeyen bu davranışlarda öncelikle çocuklara bunları hatırlattım.*” (A36)

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinin Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Eğitim-öğretim açısından olumlu yönler	Eğitimin devam etmesi (A3, A6, A10, A17, A32, A33, A34)	7
	Yüz yüze eğitimin değerini anlama (A1, A2, A26, A28, A36)	5
	Toplam	12
Öğretmen açısından olumlu yönler	Çocukla iletişimin sürmesi (A1, A4, A8, A9, A10, A15, A16, A19, A20, A24, A25, A26, A27, A31)	14
	Teknoloji okur-yazarlığının gelişmesi (A12, A30, A35)	3
	Kendine zaman ayırma(A3, A14, A20)	3
	Çocuğun ev ortamını tanıma (A23, A29)	2
	Toplam	22
Çocuk ve Aile açısından olumlu yönler	Ailenin çocukla kalite zaman geçirmesi (A3, A8, A13, A18, A19, A29, A30, A36)	8
	Çocukların keyif alması ve sıkılmaması (A3, A7, A19, A20, A21)	5
	Ailenin çocuğunu değerlendirebilmesi (A18, A19, A24)	3
Toplam	16	
Sağlık açısından olumlu yönler	Virüsten korunma (A11, A21, A22, A26)	4

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri, “Öğretmen açısından olumlu yönler” (f=22), “Çocuk ve Aile açısından olumlu yönler” (f=16), “Eğitim-öğretim açısından olumlu yönler” (f=12) ve “Sağlık açısından olumlu yönler” (f=4) olmak üzere dört farklı kategoride toplanmıştır. “Öğretmen açısından olumlu yönler” kategorisinde en fazla görüş “çocukla iletişimin sürmesi (f=14)” kodunda, “Çocuk ve Aile açısından olumlu yönler”

kategorisinde ise “ailenin çocukla kalite zaman geçirmesi (f=8)” kodunda yer alırken “Eğitim-öğretim açısından olumlu yönler” kategorisinde en fazla görüş “eğitimin devam etmesi (f=7)” kodunda yer almıştır. Covid-19 Pandemi nedeniyle gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine ilişkin en az görüşün ise “Sağlık açısından olumlu yönler” kategorisinde “virüsten korunma (f=4)” kodunda yer aldığı belirlenmiştir. Aşağıda her bir kategoriye yönelik öğretmenlerin görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir:

Eğitim-öğretim açısından olumlu yönler kategorisinde; *“Eğitimin hiç olmamasındansa uzaktan olması hepimiz için faydalıydı. Çocuklar da eğitimlerine kısıtlı da olsa devam etmiş oldular.” (A32)*

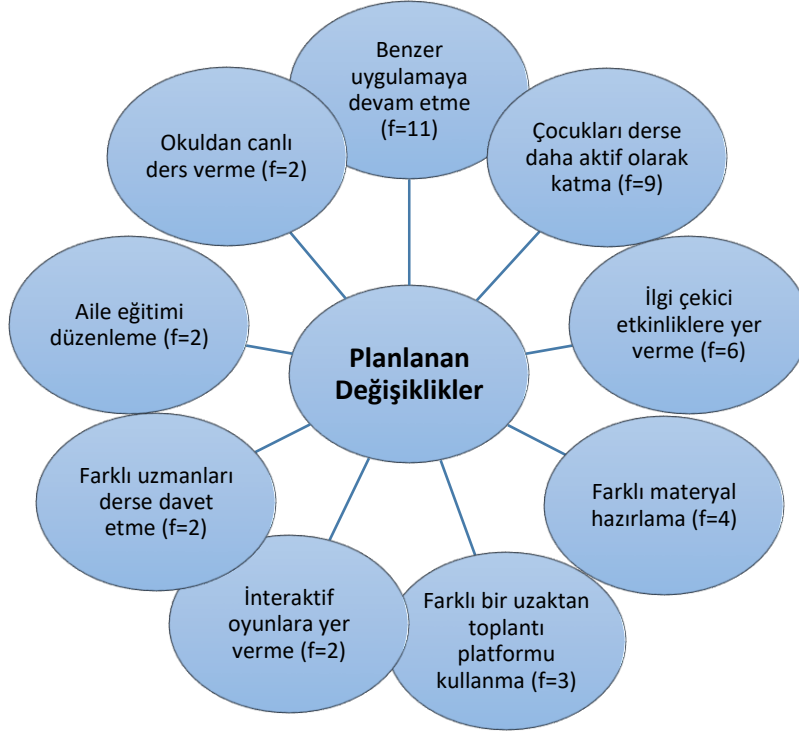
Öğretmen açısından olumlu yönler kategorisinde; *“Bana faydası daha teknolojik bir birey olmamı sağladı. Eğitsel oyunlar hazırlayabilir ve oyunlara daha eleştirel bakabilir bir duruma getirdi beni. Ayrıca eğitimde teknolojinin önemini bir kez daha gözlemlememi sağladı.” (A34)*

Çocuk ve aile açısından olumlu yönler kategorisinde; *“Çocuklar aileleriyle daha fazla vakit geçirme fırsatı buldular. Hem de bunu planlı bir şekilde yapabildiler. Yani bugün ne yapsak diye düşünmelerine bile gerek kalmadı aslında. Çünkü yapacakları etkinlikler adım adım açıklanmıştı.” (A30)*

Sağlık açısından olumlu yönler kategorisinde; *“Tek olumlu yönü virüsten korunma oldu, sağlık açısından çocuklar evde daha sağlıklı ve güvenliydiler.” (A22)*

Öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci devam ederse yapmayı planladıkları değişikliklere ilişkin görüşlerine ve frekans değerlerine Şekil 2’de yer verilmiştir.

Şekil 2. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yapmayı planladığı değişiklikler

Şekil 2’de öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci devam ederse yapmayı planladıkları değişikliklere ilişkin görüşlerinin; benzer uygulamaya devam etme (f=11), çocukları derse daha aktif olarak katma (f=9), ilgi çekici etkinliklere yer verme (f=6), farklı materyal hazırlama (f=4), farklı bir uzaktan toplantı platformu kullanma (f=3), interaktif oyunlara yer verme (f=2), farklı uzmanları derse davet etme (f=2), aile eğitimi düzenleme (f=2) ve okuldan canlı ders verme (f=2) kodlarında toplandığı görülmektedir. Bu bulgu doğrultusunda, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin büyük oranla “benzer şekilde uygulamaya devam etmek” istedikleri yönünde görüş belirttikleri bunu sırasıyla “çocukları derse daha aktif olarak katma” ve “ilgi çekici etkinliklere yer verme” görüşlerinin izlediği söylenebilir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yapmayı planladığı değişikliklere yönelik görüşlerden alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Farklı bir uzaktan toplantı platformu kullanma kategorisinde; “Derslerimi artık WhatsApp değil de Zoom üzerinden devam ettirip arka planda interaktif uygulamalar çalıştırarak çocukları daha etkin hale getirmeyi planlıyorum.” (A2)

Aile eğitimi düzenleme kategorisinde; “Velilerin eksikliklerini giderebilmek için (aile eğitimi temelli) haftada bir kez yarım saat olmak üzere velilerle de canlı ders yapmayı planlıyorum.” (A16)

Benzer uygulamaya devam etme kategorisinde; “*Şu an için plan ve çalışmalarımın günlük eğitim akışında yeterli olduğunu düşünüyorum. O yüzden çok değişiklik yapmayı düşünmüyorum.*” (A20)

Çocukları derse daha aktif olarak katma kategorisinde; “*Çocukların daha aktif katılacakları etkinlikler planlamayı düşünüyorum, deneylere daha çok yer vermek istiyorum.*” (A21).

Okul Öncesi Dönem Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri

Tablo 6’da çocukların uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerdeki etkinlik türlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6

Çocukların Görüşlerine Göre Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirilen Canlı Derslerde Yaptıkları Etkinlikler Türleri

	Kategoriler	Kodlar	f	
Etkinlikler	Sanat Etkinliği	Boyama çalışması (C3, C4, C5, C7, C8, C9, C11, C12, C13, C14)	10	
		Kesme-yapıştırma çalışması (C5, C7, C14)	3	
		Oyun hamuru (C9, C13)	2	
			<i>Toplam</i>	<i>15</i>
	Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği	Elele okul öncesi eğitimi yardımcı etkinlik kitabı çalışmaları (C1, C5, C11, C13, C14)	5	
		Çizgi çalışmaları (C2, C10)	2	
		Dikkat çalışması (C3, C10)	2	
			<i>Toplam</i>	<i>9</i>
	Türkçe Etkinliği	Sohbet (C8, C10, C14)	3	
		Hikâye dinleme (C9, C10, C12)	3	
		Parmak oyunu (C9, C10)	2	
			<i>Toplam</i>	<i>8</i>
	Oyun Etkinliği	Oyun (C6, C10, C14)	3	
		Çark çevirme oyunu (C1, C4)	2	
		<i>Toplam</i>	<i>5</i>	
Fen Etkinliği	Deney çalışmaları (C6, C8, C9, C11)	4		
Müzik Etkinliği	Müzikli oyun ve dans (C1, C6, C11)	3		
Matematik Etkinliği	Sayı çalışmaları (C7, C8, C9)	3		

Tablo 6’da görüldüğü üzere, çocukların uzaktan eğitim sürecinde canlı derslerde sırasıyla Sanat Etkinliği (f=15), Okuma yazmaya hazırlık etkinliği (f=9), Türkçe etkinliği (f=7), Oyun etkinliği (f=5), Fen etkinliği (f=4), Müzik etkinliği (f=3) ve Matematik etkinliği (3) gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Bu bulgu ile Tablo 2’de öğretmenlerin canlı derslerde yer verdiklerini belirttikleri etkinlik türlerinin benzerlik gösterdiği, ancak uygulama sıklığı açısından oyun etkinliğine çocukların görüşlerine göre daha az yer verildiği dikkat çekmektedir. Aşağıda çocukların görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir:

“Canlı derslerde oyun oynuyoruz. Müzik dinliyoruz. Dans etmeyi seviyorum.” (C6) “Parmak Oyunu oynuyoruz, Sanat Etkinliği, Matematik Etkinliği yapıyoruz, öğretmenimiz bize hikâye okuyor ve sorular soruyor. Sayılardan resim oluşturuyoruz. Hamurla oynamayı seviyorum.” (C9)

Tablo 7’de çocukların uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslerin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7

Çocukların Uzaktan Eğitim Sürecinde Gerçekleştirilen Canlı Derslerin Olumlu Ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Olumsuz yönler	Oyunlara az yer verilmesi (C1, C2, C4, C6, C10, C13, C14)	7
	Okulun daha eğlenceli olması (C1, C5, C6, C10, C13, C14)	6
	Sıkıcı olması (C6, C8, C10, C14)	4
	Arkadaşlarını canlı görememe(C1, C11, C14)	3
	Okulun daha öğretici olması (C2, C13)	2
	İnternetin kesilmesi (C2, C12)	2
	Ders süresinin kısa olması (C1, C4)	2
	Öğretmenin çok konuşması (C8, C10)	2
	Ortam gürültüsü (C11, C14)	2
	Toplam	30
Olumlu yönler	Arkadaşlarını görmesi (C2, C3)	2
	Virüs bulaşmaması (C3, C10)	2
	Eğlenceli olması (C7, C9)	2
	Evde olması (C3, C10)	2
		Toplam

Tablo 7’de görüldüğü üzere, çocukların uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslere ilişkin görüşleri olumlu (f=8) ve olumsuz yönler (f=30) olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Çocukların en çok görüş bildirdiği “olumsuz yönler” kategorisinde, canlı derslerde “oyunlara az yer verilmesi (f=7)” ve “okulun daha eğlenceli olması (f=6)” kodlarına daha fazla vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda çocukların canlı derslerde oyun etkinliklerine daha çok yer verilmesini istedikleri ve sınıflarında eğitim almak istedikleri söylenebilir.

Aşağıda her bir kategoriye yönelik çocukların görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir:

Olumsuz yönler kategorisinde; “Okulda yaptıklarımı daha çok seviyorum. Çünkü arkadaşlarımla öğretmenimle daha çok eğleniyorum. Oyunlar çok olmalı.” (C6)... “Okulda öğretmenimi ve arkadaşlarımı canlı görüyorum. Canlı derslerde onları tam göremiyorum, arkadaşlarımla

oynayamıyorum. Kendi koltuğumda değilim. Okula götürdüğüm şeyleri götürmüyorum. Sıkılıyor çok zaman alıyor.” (C14)

Olumlu yönler kategorisinde; *“Canlı dersi daha çok seviyorum. Çünkü virüs bulaşmıyor. Evde daha güvenli hissediyorum.” (C3)...* *“Canlı derslerde yaptıklarımızı da seviyorum, çok eğleniyorum.” (C7)*

Tartışma

Yapılan bu çalışmada, Covid-19 pandemisi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin okul öncesi öğretmenlerinin ve çocuklarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda okul öncesi öğretmenleri ve çocuklarla görüşmeler yapılmış, araştırma sonucunda çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada, çocukların uzaktan eğitim sürecine katılma oranlarının düşük olduğu görülmüştür. Bu bulgu diğer öğretim kademeleriyle yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. UNESCO’nun yaptığı araştırma sonuçlarına göre de Covid-19 Pandemisi nedeniyle dünyada çocukların yarısından fazlası eğitime erişim sağlayamamış ve gelişimleri desteklenememiştir (UNESCO, 2020). Pınar ve Dönel-Akgül (2020) yaptıkları çalışma sonucunda, Covid-19 pandemisi boyunca çocukların uzaktan eğitim sürecinden olumsuz yönde etkilendiği ve çocukların hepsine aynı anda ulaşamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerde Türkçe, oyun, okuma yazmaya hazırlık, fen, sanat, müzik, matematik ve drama etkinliklerine yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin gerçekleştirdikleri canlı derslerde çoğunlukla Türkçe ve oyun etkinlik türlerine yer verdikleri, “alan gezisi” ne ise hiç yer veremedikleri görülmüştür. Alan gezileri; çocukların araştırma, problem çözme ve olayı yerinde gözleme yolu ile doğrudan ve anlamlı öğrenme gereksinimlerini karşılama amacı taşımaktadır (MEB,2013). Çocukları aktif kılan etkinliklerin uzaktan eğitim sürecinde zor gerçekleştirilmesi ya da hiç gerçekleştirilememesi Covid-19 salgınının okul öncesi eğitim üzerinde olumsuz etkisi olduğunun göstergesi sayılabilir. Yıldırım (2021) da çalışmasında pandemi döneminde okul öncesi öğretmenlerinin çocukların eğitimini sürdürmek için sanat, oyun, fen ve matematik etkinlikleri düzenlediklerini, ancak süreç boyunca pek çok zorlukla karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bu çalışmada da, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı ders sürecinde çocuk, aile ve teknoloji ile ilgili etmenlere yönelik olumsuz etmenlerle karşılaştıkları belirlenmiştir.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre öğretmenlerin canlı ders öncesi, “etkinliğin uygulanması”, “aileyi bilgilendirme” ve “dijital hazırlıklar” ile ilgili ön hazırlıklar yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri canlı derslerle ilgili hazırlıklarla ilgili aileleri bilgilendirmeleri ve ailelerin de desteğini almaları önemli bir bulgudur. Çocuklarının öğrenmelerini destekleyen ebeveyn katılımı çocukların akademik başarılarını olumlu yönde etkiler (Wright ve Stegelin, 2003). Bir çocuğun başarısının göstergesi ailesinin gelir ve sosyal statüsü değil, ailesinin ne derece öğrenmeyi destekleyen bir ev ortamı yarattığı ve çocuklarının öğrenmesi için eğitim kurumuna ne derece katılım gösterdiğiyle ilişkilidir. Aile ve eğitimcinin işbirliği çocuğun yetersiz yönlerini geliştirmesine katkı sağlar (Bruce, 2005; Getswicki, 2004; Wright ve

Stegelin, 2003). Bu doğrultuda, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin ailelerle işbirliği ve iletişim içinde olmasının çocuğun gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmada, öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik çocukların dikkat dağınıklığı, söz sırası beklememeleri, ailenin ilgisizliği ve derse müdahalesi, bağlantı/internet sorunları hakkında görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın diğer bir sonucunda, çalışmaya katılan öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik kullandıkları stratejilerin en fazla “dikkat çekme”, “aile ile görüşme” ve “kuralları hatırlatma” olduğu belirlenmiştir. Yıldırım (2021) çalışmasında, uzaktan eğitim sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin; çocukların kısa dikkat süreleri, ortam gürültüsü, internet bağlantısı sorunları, maddi zorluklar ve eğitime müdahale eden ya da geri bildirimde bulunmayan ebeveynler açısından çeşitli zorluklar yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin düzenledikleri canlı derslerde çocukların yaşı, gelişim düzeyleri, deneyimleri, teknoloji okuryazarlık bilgileri göz önünde bulundurulduğunda olumsuz durumlarla karşılaşmaları muhtemeldir. İlgili alan yazında da çevrim içi düzenlenen canlı derslerde; yalnızca bir kişinin konuşabilmesi, görsel materyal sunmak için ekran paylaşımı yapıldığında sınırlı sayıda çocuğun ekranda görünmesi, öğretmenin çocukları kontrol etmesinin zor olması, çocukların çevrim içi özellikleri kendi başlarına kontrol edememesi gibi zorluklar yaşandığı belirtilmektedir (Kim, 2020). İlgili alan yazındaki bilgiler ve çalışmada elde edilen sonuç, erken çocukluk dönemindeki çocuklarla çevrim içi öğretim planlarken çocuk sayısına dikkat edilmesinin ve sürecin etkili bir şekilde yönetilmesinin önemli olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın diğer bir bulgusunda, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine yönelik görüşlerinin “öğretmen açısından”, “çocuk ve aile açısından”, “eğitim-öğretim açısından” ve “sağlık açısından olumlu yönler” olmak üzere dört farklı kategoride toplandığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin olumlu yönlerine yönelik en çok “çocukla iletişimin sürmesi”, “ailenin çocukla kalite zaman geçirmesi”, “eğitimin devam etmesi” hakkında görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Kuset vd. (2021), uzaktan eğitimin okul öncesi dönem çocukları üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirdikleri çalışma sonucunda, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre verimsiz olduğu ve uzaktan eğitim sürecindeki en büyük sorunun iletişim problemi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Uzaktan eğitimin pandemi sürecindeki en büyük katkısının ise çocukların eğitimden kopmamasını sağlaması olduğunu tespit etmişlerdir. Lee vd., (2021) çalışmalarında çoğu ebeveynin Covid-19 pandemisi sürecinde çocuklarının günlük bakımına daha fazla zaman ayırdığını, okulların kapanmasının önemli bir kayıp olduğunu ve bu durumu fiziksel aktivite eksikliği ile sosyal izolasyonun takip ettiğini belirlemişlerdir. Yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, okul öncesinde uzaktan eğitim sürecindeki olumsuz yönler vurgulanmakla birlikte, öğretmenlerin düzenledikleri canlı dersler yoluyla çocukların eğitimden kopmaması ve iletişimin sürdürülmesi çocukların gelişimleri açısından olumlu bir durum olarak belirtilebilir. Günümüzde artık çevrim içi araçları kullanan çocukların sayısı dokunmatik ekran teknolojisi ve internet erişilebilirliği nedeniyle hızla artmaktadır. Uzaktan eğitim sistemi, çağdaş ve yenilikçi eğitimde çocuklar için yaratıcı ve iletişimsel etkinlikler de sunmaktadır. İlgili alan yazında, eğitimcilerin 21. yüzyılda çocuklara uygun, güvenli ve sağlıklı

çevrim içi ortamların nasıl sağlanacağı, çocukların öğrenmeye yönelik teknoloji anlayışlarının geliştirilmesine nasıl katkı sağlayacakları konusunda eğitimler almalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Kim, 2020). Bu bağlamda, uzaktan eğitim sürecinin öğretmen, çocuk ve aileler açısından olumlu etkileri olduğu da söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucunda, öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci devam ederse yapmayı planladıkları değişikliklere ilişkin görüşlerini “benzer şekilde uygulamaya devam etmek”, “çocukları derse daha aktif olarak katma” ve “ilgi çekici etkinliklere yer verme” yönünde belirttikleri görülmüştür. İnan (2020) çalışmasında, küçük yaştaki çocukların ekran başında pasif durma sürelerinin dikkate alınması ve buna uygun olarak alternatif çözümler bulunması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin çocukları derse daha aktif olarak katmak ve ilgi çekici etkinliklere yer vermek istemesi uzaktan eğitimin etkililiği açısından olumlu bir durumdur. İlgili alan yazında da okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji kullanımındaki tutum ve becerilerinin çocukların motivasyonlarını ve öğrenmelerini etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca çevrim içi öğretimde öğretmenlerin gerekli durumlarda ek roller üstlenerek eğitim sürecinin zenginleştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır (Kim, 2020). Aral vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi dönem çocukları için uzaktan eğitim yoluyla verilen nefes farkındalık ve hareket etkinliklerinin öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinde yüksek düzeyde anlamlı bir etki oluşturmadığı bulunmuştur. Çalışmanın bu sonucu çevrim içi eğitimin okul öncesi dönem çocukları için sınırlılığını gösterir niteliktedir. Ayrıca çalışmada okul öncesi dönem çocukları için yüz yüze eğitimi devam ettirmenin, bunun için çeşitli önlemler alınması ve eğitim sürecini zenginleştirmenin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda, okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde düzenledikleri derslere çocukları daha aktif olarak katarak ve derslerde ilgi çekici etkinliklere yer vererek eğitim sürecini zengileştirmeyi planladıkları ve bu durumun çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Çalışmanın diğer bir sonucunda, çocukların uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslerde gerçekleştirdiklerini belirttikleri çeşitli etkinlik türlerinin, okul öncesi öğretmenlerinin canlı derslerde yer verdiklerini belirttikleri etkinlik türleri ile benzerlik gösterdiği ancak uygulama sıklığı açısından farklılık gösterdikleri belirlenmiştir. Örneğin oyun etkinliğine öğretmenlerin görüşlerine göre daha fazla yer verildiği belirtilirken, çocukların görüşlerine göre bu oran daha az bulunmuştur. Bu durum etkinliklerin çocuklar tarafından daha farklı algılanabileceğini göstermektedir. Ayrıca çalışmada çocukların canlı derslere yönelik olumlu görüşlere göre daha çok olumsuz görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Çocukların canlı derslerin olumsuz yönlerine ilişkin, “oyunlara az yer verilmesi” ve “okulun canlı derslere göre daha eğlenceli olması” şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda çocukların canlı derslerde oyun etkinliklerine daha çok yer verilmesini istedikleri ve sınıflarında eğlenceli bir eğitim almak istedikleri söylenebilir. Erken çocukluk döneminde oyun aktif bir öğrenme biçimidir, hem beyin hem de bedenle ilgili olup bütün duyarları düzenler. Oyun çocukların farklı deneyimleri yaşamalarına fırsat sağlar, neleri düşündükleri ve hissettiklerini konusunda farkındalık kazanmalarına yardımcı olur. Günümüzde çocuklar televizyon ve bilgisayar ile fazlasıyla zaman geçirirken görme ve işitme duyarlarını kullanarak çevre ile etkileşime girerler, ancak tat, koku, dokunma ve oynama hissi gibi öğrenmenin

güçlü özelliklerinden mahrum kalırlar (Duncan ve Lockwood, 2008; Frost, Wortham ve Reifel 2005). Erken çocukluk döneminde çocukların öğrenmesinde oyun önemli olmakla birlikte oyunun çevrim içi etkinliklerde aktif bir şekilde gerçekleştirilmesi kolay değildir. Yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin çevrim içi derslerde ses gecikmesi nedeniyle öğretmenlerin oyun ve uygulamalı etkinlikleri gerçekleştirmede zorluk yaşadıkları belirlenmiştir (Kim, 2020). Bu doğrultuda, öğretmenlerin çevrim içi eğitim programlarında ne tür oyun etkinliklerine yer verebileceklerini planlama konusunda daha yaratıcı olmaları ve oyun etkinliklerine canlı derslerde dengeli bir şekilde yer vermeleri gerektiği söylenebilir. Pandemi sürecinde çocukların ekran başında geçirdikleri sürelerin ciddi bir artış gösterdiğini vurgulamaktadır (Tozduman Yaralı, 2021). Bu bağlamda, eğitim amaçlı bile olsa okul öncesi dönem çocuklarının psikososyal ihtiyaçlarının dikkate alınması ve öğretmenlerin bu konuda ebeveynlere rehberlik yapmaları önemli görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki canlı derslerde Türkçe, oyun, okuma yazmaya hazırlık, sanat gibi çeşitli etkinlik türlerine yer verdikleri ve bu etkinlikler için etkinliğin uygulanması, aileyi bilgilendirme ve dijital ön hazırlıklar yaptıkları belirlenmiştir. Hem öğretmen hem de çocukların uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönlerine göre olumsuz yönlerine ilişkin daha fazla görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin canlı ders sürecini olumsuz etkileyen etmenlere yönelik çocukların dikkat dağınıklığı, söz sırası beklememeleri, ailenin ilgisizliği ve derse müdahalesi, bağlantı/internet sorunları hakkında görüş belirttikleri görülmüştür. Çocukların ise uzaktan eğitim sürecini sıkıcı buldukları ve canlı derslerde oyun etkinliklerine daha çok yer verilmesini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Erken çocukluk döneminde oyun çocukların fazla fiziksel enerjilerini ve birikmiş gerilimlerini boşaltmalarına olanak sağlar. Bu dönem çocuklarında öğrenmenin yalnızca sessizce oturarak, dinleyerek ya da çalışma sayfalarını tamamlayarak gerçekleşeceğini düşünmek pedagojik açıdan doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bununla birlikte, oyun oynamak çocukların bilgileri aktif bir şekilde keşfetmelerine, sosyal etkileşim kurmalarına, fiziksel etkinlikler ile kendilerini geliştirmelerine olanak sağlar (Frost vd., 2005; Wortham, 1998). Çevrim içi öğrenme ortamlarında oyun etkinliklerine yer vermek zor olabilir, ancak çocukların çeşitli uygulamalı etkinlik ve oyunlara katılım sağlayabilecekleri uzaktan eğitim programları tasarlamak önemlidir. Gelecek süreçte, özellikle okul öncesi dönem için eğitim kurumlarını açık tutmanın değerini vurgulamak önemlidir. Bu nedenle, karşılaşılabilecek yeni olağan üstü durumlara karşı hazırlıklı olmak ve çevrim içi öğrenme yöntemlerini kullanarak çocukların gelişimlerinin en iyi nasıl desteklenebileceğini planlayarak eğitim hayatlarını düzenlemek önemlidir. Bronfenbrenner'ın ekolojik yaklaşım teorisiyle paralel olarak da Covid-19 Pandemi süreci nedeniyle çocuğun gelişimi üzerinde en büyük etkiye sahip olan aile, öğretmen ve arkadaş ilişkilerinin de etkilendiği söylenebilir. Bu bağlamda teorinin perspektifiyle uyumlu bir şekilde çocuğu etkileyen yakın çevresinde çeşitli psikososyal önlemlerin alınması ve çocukların bu pandemi sürecini en az zararla geçirmeleri önemli görülmektedir.

Bu çalışmanın alan yazına hem teorik hem de uygulamaya yönelik katkıları olacağı düşünülmektedir, ancak bazı sınırlılıklarının gelecekteki çalışmalarda ele alınması gerektiği önerilebilir. Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik öğretmen ve çocukların görüşleri değerlendirilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda uzaktan eğitimin farklı yönlerinin ele alındığı, çevrim içi ortamlarda farklı uygulamaların, eğitim programlarının tasarlandığı ve değerlendirildiği çalışmalar planlanabilir. Vygotsky'nin yapı iskelesi modeliyle uyumlu şekilde, çocukların çevrim içi deneyimlerinin kalitesi onlara sağlanan desteğe bağlı olarak değişebilir. Aileler ve öğretmenler tarafından çocuklara çevrim içi öğrenme konusunda gerekli destek verilerek erken çocukluk dönemindeki çocukların bu konuda bilgi ve beceri kazanmaları desteklenebilir ve uzaktan eğitim konusunda olumlu eğilimler geliştirmeleri sağlanabilir. Bunun yanı sıra yüz yüze eğitimi doğrudan uzaktan eğitim sürecine taşımak yerine, çocuk sayılarını azaltarak yapılacak düzenlemeler gibi bir takım uyarlamalar yapılması gerektiği söylenebilir. Çocukların motivasyonunu ve daha etkili öğrenmesini sağlamak için okul öncesi öğretmenlerinin teknoloji kullanımındaki yeterliliklerini arttırmaya yönelik okullarda hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

Kaynakça

- Aral, N., Fındık, E., Öz, S., Karataş, B. K., Güneş, L. C., & Kadan, G. (2021). Covid 19 pandemi sürecinde okul öncesi dönemde uzaktan eğitim: Deneysel bir çalışma. *Turkish Studies*, 16(2), 1105-1124.
- Bakioğlu, B., ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 131-151. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>
- Bruce, T. (2005). *Early childhood education*. UK: Hodder Education.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları araştırma deseni* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Demir, S. & Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Duncan, J. ve Lockwood, M. (2008). *Learning through play: A work-based approach for the early years professional*. New York: Continuum International Publishing Group.
- Erzen, E., ve Ceylan, M. (2020). Covid-19 salgını ve uzaktan eğitim: Uygulamadaki sorunlar. *Ekev Akademi Dergisi*, 24(84), 229-248. Doi: 10.17753/Ekev1650.
- Fedynich, L. V. (2014). Teaching beyond the classroom walls: The pros and cons of cyber learning. *Journal of Instructional Pedagogies*, 13, 1. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1060090.pdf>
- Frost, J. L, Wortham, S. C., ve Reifel S. (2005). *Play and child development*. Ohio-New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Getswicki, C. (2004). *Home, school, and community relations*. New York: Thomson Learning.
- İnan, H. Z. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde okul öncesi eğitimin yeniden yapılandırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 831-849. Doi: 10.37669/milliegitim.754307
- Kim, J. (2020). Learning and teaching online during Covid-19: Experiences of student teachers in an early childhood education practicum. *International Journal of Early Childhood*, 52(2), 145-158. <https://doi.org/10.1007/s13158-020-00272-6>

- Kuset, Ş , Özgem, K , Şaşmacıoğlu, E., ve Güldal, Ş. (2021). Evaluation of the impact of distance education on children in preschool period: Teachers' opinions . *Near East University Online Journal of Education*, 4(1), 78-87. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/neuje/issue/60307/880069>
- Lee, S. J., Ward, K. P., Chang, O. D., ve Downing, K. M. (2021). Parenting activities and the transition to home-based education during the COVID-19 pandemic. *Children and Youth Services Review*, 122, 105585. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105585>
- MEB, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Meb Basımevi.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (S.Turan, Çev.).Ankara: Nobel.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (2014). Nitel veri analizi [Qualitative Data Analysis].(S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Translated and edited). Ankara: Pegem.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020a). Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Sanal sınıf Milli Eğitim Bakanlığı, (2020c). Bakan Selçuk, 21 Eylül'de başlayacak yüz yüze eğitimi canlı yayında anlattı. 10 Aralık 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-21-eylulde-baslayacak-yuz-yuze-egitimi-canli-yayinda-anlatti/haber/21650/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020b). Uzaktan eğitim sürecinin detayları. 5 Aralık 2020 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-surecinin-detaylari/haber/21990/trsayfasından> erişilmiştir.
- Miltiadou, M. ve Yu, C. H. (2000). *Validation of the Online Technologies Self-Efficacy Scale (OTSES)*. ERIC. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED445672.pdf>
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., ve Galyen, K. (2011). E-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129–135. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.10.001>
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem.
- Pınar, M., ve Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486. <http://dx.doi.org/10.26579/jocress.377>.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam boyu gelişim* (G. Yüksel, Çev. Ed.) Ankara: Nobel.
- Singh, V., & Thurman, A. (2019). How many ways can we define online learning? Asystematic literature review of definitions of online learning (1988–2018). *American Journal of Distance Education*, 33(4), 289–306. <https://doi.org/10.1080/08923647.2019.1663082>

- Tozduman Yaralı, K. (2021). The Effect of Covid-19 (Coronavirus) Pandemic on Media Usage Habits of Children. Ed. (Plamen M. Chernopolski, Nelya L. Shapekova, Bilal AK). Research Advancements In Health Sciences içinde (s. 482-497). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- UNESCO. (2020). 10 recommendations to plan distance learning solutions. 13 Mayıs 2021 tarihinde <https://en.unesco.org/news/covid-19-10-recommendations-plan-distance-learning-solutions> sayfasından erişilmiştir.
- Wortham, C. S. (1998). *Early childhood curriculum developmental bases for learning and teaching*. USA: Prentice Hall.
- Wright, K., ve Stegelin, D. A. (2003). *Building school and community partnerships through parent involvement*. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Yamamoto, G. T., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrim içi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Journal of University Research*, 3(1), 25–34. <https://doi.org/10.26701/uad.711110>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, B. (2021). Preschool education in Turkey during the Covid-19 pandemic: A phenomenological study. *Early Childhood Education Journal*, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01153-w>.
- Youn, M. H., Leon, J., ve Lee, K. J. (2012). The influence of maternal employment on children's learning growth and the role of parental involvement. *Early Childhood Development and Care*, 182(9), 1227–1246. <https://doi.org/10.1080/03004430.2011.604944>

Ek 1.

Öğretmen Görüşme Formu Soruları

1. Uzaktan eğitim sürecinde çocuklarla birlikte hangi etkinlikleri gerçekleştiriyorsunuz?
2. Gerçekleştirmeyi planladığınız etkinlikler için ne gibi ön hazırlıklar yapıyorsunuz? Örnek vererek açıkla mısınız?
3. Uzaktan eğitim uygulamalarınız sırasında karşılaştığınız çocukların istenmeyen davranışları nelerdir?
4. Uzaktan eğitim sürecinizdeki öğretme-öğrenme sürecinde çocukların göstermiş oldukları istenmeyen davranışlar karşısında ders süreciniz nasıl etkileniyor?
5. Siz, çocukların istenmeyen davranışlarının kontrolünü sağlamak için ne gibi davranış ve stratejiler kullanıyorsunuz? Yaşadığınız örnek bir durumu ve kullandığınız çözüm yolunuzu anlatır mısınız?
6. Ders sürecinizi olumsuz etkileyen başka unsurlar var mı? Varsa nelerdir?
7. İkinci dönemde de uzaktan eğitim süreci devam ederse birinci dönemden farklı olarak yapmayı planladığınız değişiklikler var mı?
8. Genel olarak, uzaktan eğitim sürecinde en çok nelerde zorlandınız?
9. Sizce, uzaktan eğitimin çocuk ve sizin açısından olumlu yönleri nelerdir?

Çocuk Görüşme Formu Soruları

1. Canlı derslerde öğretmenle birlikte hangi etkinlikleri gerçekleştiriyorsunuz?
2. Canlı dersler için ne gibi hazırlıklar yapıyorsunuz? Annen veya baban neler yapıyor?
3. Canlı derslerde neler yapmaktan hoşlanıyorsunuz? En çok sevdiğiniz şeyleri anlatır mısın?
4. Okulda yaptığınız şeylerden farklı olarak canlı derslerde neler yapıyorsunuz? Okulda yaptıklarınızı mı yoksa canlı derste yaptıklarınızı mı seviyorsunuz? Neden?
5. Canlı derslerde sevmediğiniz şeyler oluyor mu? Neler oluyor anlatır mısın?
6. Bundan sonra canlı derslerin nasıl olmasını istersin? Sence, ne gibi değişiklikler olmalı?

Extended Abstract

Introduction

The COVID-19 pandemic process has caused changes and transformations in many areas in Turkey as well as the whole world. Preschool education institutions were also affected by the pandemic process and closed at intervals in line with the precautions taken for preventing the spread of COVID-19. In this process, distance education has become a rapid and discontinuous part of the lives of both preschool teachers and children. The theoretical basis of the present study is based on Bronfenbrenner's Ecological Approach. From this point of view, it is essential to determine the current situation to take some precautions and carry out implementations in all systems, from macro to micro, that affect the child following Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory. In this regard, information is needed on how the distance education process is carried out for preschool education, which activities are made in synchronous online lessons, the positive and negative situations encountered, and how the problems experienced are resolved. The present study aimed to evaluate the distance education process carried out in Turkey during the COVID-19 pandemic according to preschool teachers' and children's views. Accordingly, the present study determined the types of activities preschool teachers perform in their synchronous online lessons during the distance education process, their preparation for synchronous online lessons, the factors that affect synchronous online lesson processes and the strategies preschool teachers use to cope with these factors, and how children perceive this process and how they are affected from this process.

Method

The present study was designed as a case study, a qualitative research model. The present study's participants comprised 36 preschool teachers and 14 preschool children who were selected using criterion sampling, a purposeful sampling technique. The study data were collected through online interviews using a semi-structured interview form developed by the researchers of the present study. Content analysis was made for the analysis of the data obtained.

Result, Discussion, and Conclusion

The results revealed that before synchronous online lessons, the preschool teachers make preparations regarding implementing the activity, informing the parents and digital environment. Furthermore, the preschool teachers most frequently stated children's distractions, inability to wait their turn to speak, parents' indifference or involvement in lessons, and connection/the internet problems among the factors that negatively affect synchronous online lesson processes. Comparatively, the participating children found the distance education process boring and they want more play activities. The present study included recommendations for distance education practices to be carried out with preschool children. By giving necessary support to children in online learning by families and teachers, children in early childhood can be supported to gain knowledge and skills in this regard and it can be ensured that they develop positive tendencies in

distance education. In addition, it can be said that instead of carrying face-to-face education directly to the distance education process, some adaptations such as reducing the number of children should be made. In-service trainings can be organized in schools to increase the competence of preschool teachers in using technology in order to motivate children and to learn more effectively.

ETİK BEYAN: "*Türkiye’de Covid-19 Pandemi Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Süreci: Okul Öncesi Eğitimin Değerlendirilmesi*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 31.03.2021 tarih ve E-92340882-050.04.04-24093 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.